

Kort beskrivelse af Landhusholdningsselskabets sommerudflugten torsdag og fredag den 11. – 12. juni 2009.

(af Thorkild Ljørring Pedersen)

Oplev grænselandet mellem Danmark og Tyskland

var overskriften på dette års sommerudflugt og med fokus på to temaer:

- *Forskelle i rammevilkår for landbrugsproduktionen i Danmark og Tyskland.*
- *Generationsskifteproblematikken.*

Til turen var der tilmeldt 45 deltager og foregik som sædvanlig med bus. Første påstigning skete på Stauerby P-plads ved Middelfart hvortil de første 10 deltagere kørte i private biler fra Fyn og Sjælland. Det sædvanlige gode sommervejr var desværre udeblevet her på førstedagen så alle havde klogelig sikret sig paraply og regnfrakker. Næste stop var Haderslev Dam ved den tyske roklubs lokaler hvor tidligere generalsekretær for det tyske mindretal, Peter Ivar Johansen stod parat med velkomst i form af kaffe og rundstykker og ligeledes vores faglige rejseguide planteavlskonsulent Claus Eriksen den tyske landboforening i Tinglev. Begge havde de været særdeles gode støtter ved programlægningen af sommerturen.

Schackenberg:

Forventningsfulde ankom rejseselskabet til Schackenberg hvor godsforvalter Søren Frederiksen modtog os ved indgangen til slottet. I hans velkomst til selskabet havde han en særlig hilsen fra værtsparret der just fejrede H.K.H. Prins Henriks 75 år i hovedstaden.

Der knytter sig en særlig historie til Schackenberg der blev opført i 1660'erne af Rigsfeltherre Hans Schack ovenpå ruinerne af det daværende Møgeltønderhus der var stærkt medtaget efter svenskekrigene. Kongen overdrog stedet til Rigsfeltherren som tak for dennes indsats. Fra 1661 og de efterfølgende 317 år besad Schack-familien, svarende til 11 generationer, stedet. Det sidste grevepar forblev barnløse og besluttede at testamentere godset til H.K.H. Prins Joakim i 1978. H.K.H. Prins Joachim overtog således driften af godset i 1993. Siden 2008 har Schackenberg været residens for H.K.H. Prins Joakim og Prinsesse Marie.

Selskabet blev herefter guidet på en særlig tur i parken hvor der fremvistes et anlæg designet og beplantet af H.K.H. Prins Joakim selv. Vi blev herefter i bus kørt rundt imellem de forskellige produktionsenheder for igennem vinduerne at se landskabet og afgrøder under en regntung himmel.

På en af godsets fem gårde, RØJ, fik vi maskinparken at se og efterfølgende en særdeles spændende gennemgang af godsdriften ved Søren Frandsen.

Godset samlede areal er 1239 ha, hvor de 969 ha er selvejet. Der dyrkes højkvalitetsafgrøder, primært til konsum. Vinter- og vårhvede, rug til brødproduktion. Kartoffler til egen opformering, chips, melproduktion, pulverproduktion og konsum, Raps, ærter, maltbyg indgår i sædskiftet. Herudover produceres årligt 25-30 tusinde juletræer. Studedrift er ligeledes en del af virksomheden. Til godset hører 12 boliger med 10 til udlejningsformål. Schackenborg Slotskro A/S der ejes delvist, er udforpagtet. Der er 10-11 personer beskæftiget ved mark- og skovdrift, vildtforvaltning, pasning af haveanlæg, vedligeholdelse af bygninger, veje og slot samt administration mv.. Schackenborg samarbejder med andre godser under navnet ”De 5 gårde”, hvor målet er høj-kvalitetsproduktion. Der er således skabt et stort sortiment af fødevarer med fokus på kvalitet og smag i et særligt jord-til-bord program og med COOP Danmarks butikker som salgssteder. Selskabet kunne således smage på et af de sidst tilkomne produkter, en velmagende bitterdram, der stod overfor lancering på markedet.

Tøndermarsken og Højer Sluse:

Næste besøgssted var Tøndermarsken, hvor bussen forinden krydsede den dansk-tyske grænse der ved overfartsstederne stod med tomme grænsebutikker som følge af den stigende konkurrence.

Vores særdeles veloplagte turleder Claus Eriksen fortalte om grænsetrafikken i gamle dage og om planerne for nationalparken i området i dag. Herunder Tøndermarsken og de forskellige Kog der er betegnelsen for et sammenhængende marskområde og med hver sin inspektør der tilsammen ledes af en ”Digegreve”. Denne ledelse af marsken har til opgave at sørge for udlejning eller forpagtning til afgræsning, jagt mv., sikre afvanding og tilsyn med digesystemet. Dette fantastiske flade marskland rummede foruden græssende får og kreaturer, også et utal af vade- og trækfugle, og ejes fortrinsvis af Tønder by, Staten og en lokal skibsredder fra Åbenrå.

Efter turen igennem marsklandet nød deltagerne kaffe med lækker lagkage ved Højer Sluse inden turen gik videre sydpå.

SH's Kartoffelcentral:

Ved den lille grænseby Rens besøgte vi familien Hybschmann,s kartoffelcentral, der udgjorde forædlingsenheden i familiens økologiske bedrift. Bedriften der var erhvervet i 1993 var på 290 ha. Heraf 110 ha kartofler til konsum, 110 ha med triticale, 20 ha havre og 50 ha markært.

Kartoffelcentralen bestod af 10.000 m² under tag med sorteringsafdeling, kølerum, pakkehal og maskinhus. Kartoffelcentralen blev drevet højteknologisk fra indtransport, sortering og registrering af kartoflerne, der til slut ved hjælp af et robotstyret anlæg blev pakket i storsække eller helt ned til 600 grams poser eller bakker, herefter klar til salg. Alt foregik med minimum af arbejdsindsats. Ejeren havde i øvrigt selv designet pakkeanlægget, hvilket havde medført omfattende lønbesparelser i det daglige arbejde.

Virksomheden udførte desuden lønpakning for bl.a. Schackenborg.

Middag og overnatning på på Historischer Krug:

Sidste bestemmelsessted på førstedagen var *Hotel Historischer Krug*, kgl. Dansk privilegeret kro opført under den danske besiddelse af Slesvig i 1600-tallet, beliggende ved byen Oeversee syd for Flensburg. Efter indkvartering velkomst i krostuen akkompagneret af et ungdomsorkester fra musikskolen i Flensburg. Ved afslutningen af middagen der bestod af en lækker 3-retters menu, talte Peter Ivar Johansen, tidl. Generalsekretær for det tyske mindretal, over temaet: ”*Grænselandet og den dansk-tyske mindretalsmodel*”. Han formåede til fulde både humoristisk og med vid at levendegøre baggrunden for den positive udvikling der er sket i grænselandet, imellem de forskellige minoriteter og nationaliteter, som eksempler til efterfølgelse andre steder i verden. Den gode feststemning fortsatte til sent inden deltagerne gik til ro.

Dagen oprandt med solskin og frisk vind allerede før kl. 7, hvor et veldækket tag-selv morgenbord ventede, inden dagens bustur østpå til godset Buckhagen ventede.

Gut Buckhagen ved Kappeln:

Landskabet vi kørte igennem bestod af frodige hvede- og rapsmarker omgivet af skove og levende hegn frem til Gut Buckhagen. Godsets nuværende ejer Alexander von Schiller tog imod og bød os indenfor i hovedbygningen hvor vi mødte den ældre von Schiller og nuværende Frau Schiller. Alexander von Schiller overtog godset i 1995 og til en ”symbolsk” pris, dvs. betydeligt under den der herhjemme handles til i familiehandler. Arveafgiften i Tyskland udgør for tiden 19% af de første 6 millioner Euro og 23% af beløb herover. Der er frit valg af arving og søskende er ligestillede. Forældre har bopælsret og overtagende arving har pensionsforpligtigelse.

Alexander von Schiller fortalte desuden om stedets historie. Gut Buckhagens historie kan dateres tilbage til 1231 og har været i dansk besiddelse fra 1529-35. I 1554 blev bygget den første egentlige hovedbygning omgivet af vandgrave og senere i 1803-1864 udbygget yderligere. I 1863 købte konsul v. Schiller fra Hamborg godset der dengang var på 540 ha. Daværende ejer indførte engelske Shire heste og østfrisisk sortbroget malkekvæg til erstatning for daværende Anglerkvæg. Efter 2. verdenskrig måtte godset afstå 190 ha til udstykning i husmandslokker til krigsflygtninge som led i genopbygningen af Tyskland. Godset består i dag af 450 ha, heraf 335 ha ager, 70 ha skov, 30 ha enge og 15 ha øvrige arealer. Dertil kommer udlejning af 30 lejligheder/beboelseshuse samt opbevaring af både i maskinhallen.

Godsets landbrugsarealer er siden 1999 blevet samdrevet med Gut Gelting i Selskabet ”Angler Guter GbR” på i alt 933 ha, der drives som et I/S. Der var ansat en arbejdende forvalter og 2 fast - samt 2 løst tilknyttede medarbejdere i I/S’et. Selskabet blev herefter vist rundt på godset hvor man besigtigede maskinparken og så et solfangeranlæg på en større tagflade på bygning. Dernæst med bussen til udlejningsboliger ved indsejlingen fra Østersøen til Kappelen havn. Herfra gik turen videre sydpå til et planteforædlingsfirma i Hohenlieth ved Eckernförde

Norddeutsche Pflanzen Zucht NPZ :

Vi blev modtaget med en kop kaffe og derefter vist rundt i virksomheden NPZ. NPZ – Lembke er en mellemstor, privat planteforædlingsstation med hjemsted dels i Hohenlieth, Sleswig-Holstein og Malchow-Poel, Mecklenburg-Vorpommern. Firmaet forædler vinter- og vårraps, foderærter, kløver og græsser. Har egne eller er samarbejdspartner i forædlings- og handelsfirmaer indenfor og udenfor Europa. Historisk blev firmaet grundlagt 1 1897 på øen Poel i Østersøen nord for Wismar. Hans Lembke startede her med selektion og forsøg med vinterraps. Senere udvidedes forsøget med andre afgrøder. Efter 2. verdenskrig grundlagde sønnen Hans-Georg Lembke firmaet ”Norddeutsche Planzenszucht” i Hohenlieth. Efter Tysklands genforening i 1991/92 kunne NPZ generhverve firmaet Hans Lembke på Poel, til det nuværende NPZ-Lembke. Firmaet, der har mere end 100 års erfaring, samarbejder med universiteter og forskningsinstitutioner om de nyeste metoder til frembringelse af nye høj kvalitets sorter; specielt frøproduktion af første generations avl af græsser, raps og bælgplanter. Det blev oplyst at firmaet har 180 ansatte og der rådes over 20.000 ha inklusive 180 avlere der får de høstede frø rensset, certificeret og opbevaret på forædlingsstationen.

Af de 20.000 ha dyrkes raps på 8.000 ha, græsfrø på 2.000 ha, rødkløver på 2.000 ha og andre frøproduktioner på de resterende 8.000 ha.. Der var installeret 3 tørringsanlæg og 2 rensningsanlæg. De sidste var fremstillet af et dansk firma, Westrup, Slagelse, der først og fremmest rensede og derefter sorterede frøene. Kapaciteten varierede fra 2 til 5 t/time afhængig af frøstørrelsen. Til høst af de mange parceller rådede firmaet over 5 specialkonstruerede mejetærskere. Rundvisningen sluttede med en dejlig frokost hvor NPZ-Lembke var vært.

Herefter kørte busser videre hjemefter, dog med et ophold i den gamle vikingeby, Hedeby hvor der lige var tid til eftermiddagskaffe, inden sidste stop i Haderslev og Middelfart. Undervejs blev der

takket af for en god sommertur og udråbt et trefoldigt leve for Landhusholdningsselskabet, med ønsket om gentagelse i 2010.